

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

מחצות ואילך הגאולה העתידית

לפעמים, נפש האדם, עצם כך שהיא יודעת שמגיעים הימים הללו של תשעת הימים, ולאחר מכן תוקף החורבן עצמו בתשעה באב, הנפש לא רוצה להיכנס לאותו מקום, עוד לפני שזה התחיל, הנפש כבר רוצה שהימים יעברו.

זה ימים שהאדם מרגיש צער, הוא מרגיש עצבות, הוא מרגיש משהו בחלל האוויר לא שמח, יש לו כמו תשוקה שהימים כבר יעברו עוד לפני שהם נכנסו.

ודאי שהשטחיות שבדברים, האדם לא רוצה לסבול הוא רוצה רק לשמוח, ולכן הוא לא רוצה להיכנס לאותו מקום. אבל קצת נתבונן יותר עמוק.

כמו שהתחלנו לומר מקודם, האדם בנוי מדבר והיפוכו, אז כנגד העצב יש שמחה. אדם לא יכול לחיות עם שמחה בלבד, והוא לא יכול לחיות עם עצבות בלבד. אדם שחי בקצוות זהו הדבר הכי קשה שיכול להיות.

דרך המלך, דרך האמצע, כדברי הרמב"ם הידועים, מה שהאדם דורך במקום האמצע בין שני הדברים הללו. ברגע שמגיעים תשעת הימים הללו, והאדם מרגיש את העצבות שהיא מסלקת לו את המעט שמחה עוד שיש לו במשך השנה, את המעט חיות שיש לו, אז הוא מרגיש שאין לו כח להיכנס לאותם ימים. הוא יודע שצריך, הוא יודע שחייבים, הוא יודע שזו המציאות ואין ברירה, אבל הוא היה מעדיף שלא יבראו.

עומק נקודת הקושי ראשית כל נעוצה בכך, שברגע שהוא מגיע לאותם ימים, אין לו שמחה, כל מה שיש לו עכשיו זה עצבות, עם עצבות לבד אי אפשר להתקיים. אם אדם, שהוא מגיע לימים הללו, יש לו רק עצבות, זה ברור שהנפש קשה לה לסבול את המקום הזה.

אנו לא מדברים עכשיו לא בכי אמיתי, אנו מדברים עכשיו על העצבות הפשוטה שהופכת כל אדם שמעט יראת שמים בקרבו, שהוא חש בימים הללו, כל אחד לפי ערכו, את העצבות שבדבר.

ראשית צריך להעמיד, על דרך כלל אם האדם חי את כל השנה כולה לא עם שמחה כשמחה אלא עם חיים כטבעם, ברגע שמגיעים הימים הללו ויש איזו שהיא סיבה לעצבות, אז בודאי שהשמחה שעוד מעט שבמעט שהייתה מסתלקת, אז אין כלום.

הרי כמו שידוע ירמיה כתב ספר איכה, ואין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה של דבר מצוה. אז השאלה הידועה כיצד ירמיהו כתב את ספר איכה, הרי ספר איכה כולו ספר של החורבן, לפחות כמעט כולו, הרי מחד הנבואה נצרכת שיהיה בה שמחה, מאידך הוא כותב ספר על החורבן, הרי שלכאורה יש כאן תרתי דסתרי.

ביאור עומק הדבר, הנפש שיש בה את שני ההפכים הללו, שהיא השמחה והעצב, ברגע שמגיע זמן העצבות, מגיעים הימים הללו של העצבות, אין כוונת הדבר שהשמחה מסתלקת מהאדם, ואם היא מסתלקת ממנו, על כרחך שהשמחה שהייתה לו היא לא שמחה אמיתית. אם השמחה היא באמת שמחה אמיתית, גם שמגיעים התשעה ימים הללו, ותוקפם שהוא תשעה באב, השמחה לא מסתלקת מנפש האדם.

יכול להיות שרמת האיוון בנפש עכשיו משתנת, כן, אבל השמחה בנפש לא נעקרת. ואם האדם מרגיש כמעט כולו עצוב ואין בו כמעט שמחה, או אין שמחה בכלל, על כרחך שמעיקרא לא זו הייתה שמחת אמת, כי אם זו הייתה שמחת אמת, הרי שהיה לו שמחה גם בתשעה ימים הללו.

ודאי שהתפיסה השטחית והחיצונית אומרת: "לשמחה מה זו עושה?", הרי הימים הללו הם ימים שבהם אנו מתאבלים על חורבן הבית, ימי אבלות, ימי עצבות, ולא ימי שמחה.

אבל בעומק, ננסה קצת להבין את השורש של השמחה והעצבות, וממילא להבין את ההחלה בנפש של שניהם.

שמחה, זה על מה שזכה האדם להשיג. עצבות זה על מה שאין, על מה שחסר. אין אדם שיש לו הכל, ואין אדם שחסר לו הכל, אם חסר לו הכל, אז הוא לא נברא עדיין. אין אדם שיש לו את הכל, ואין אדם שחסר לו את הכל. לכל אחד יש דברים שיש לו ויש דברים שאין לו, כמה יש לו וכמה אין לו, מה יש לו ומה אין לו, זה

מחצות ואילך הגאולה העתידית

כמובן משתנה מאדם לאדם.

חי את החסר. משל למה הדבר דומה, נפטר רח"ל ילד בבית, האבא והאמא מאד עצובים, הילד בן שלוש נשאר, הוא לא כ"כ מבין להיות עצוב, מדוע, כי הוא לא מחובר למה שקרה כאן, הוא לא תופס את מה שקרה כאן, מי שחי את מה שקרה כאן, הוא זה שעצוב יותר. כפי עומק החיות כך עומק תפיסת האבלות.

ובלשון אחרת, כפי עומק מדרגת השמחה שיש לאדם בחיים, כך מדרגת האבלות שיש לו בימים הללו. לא ההוללות החיצונית, ולא הבעת פנים של שמחה, אלא שמחה במעמקי הלב, שמחה על עצם ההיות שהוא חי, זה המקום שממנו הוא מתאבל, כך עומק נקודת האבלות שיש לו בלב.

מי שאין לו הכרה נפשית, לא הכרה שכלית, אלא אין לו הכרה נפשית בחיים. הרי כולנו חיים, הנמלה לא חיה, היא גם חיה, הלטאה לא חיה, היא גם חיה. פעם שמעתם נמלה שיש לה שמחת חיים? הרי היא חיה, למה שלא יהיה לה שמחת חיים, כי לא חיה את החיים, היא חיה, אבל אין לה חיות בחיים.

שמחה זה מה שהאדם חי את חייו. כאשר השמחה של האדם היא שמחה חיצונית, אז האדם שמח כאשר יש לו בגד חדש, כאשר יש לו בית חדש, וכו' וכו', אלו הם השמחות של הקניינים. אבל השמחה האמתית שיש לאדם, היא שמחה בעצם ההיות של החיים, היא לא שמחה בדבר של קנין שהתווסף על גביו, אלא זו שמחה על עצם החיים.

"כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", מהי השמחה, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", זו שמחה. שמחה של קנין היא לא השמחה המקורית, היא השמחה החיצונית. השמחה השורשית שאנו מוצאים בבריאה היא, מה היא השמחה שהקב"ה שימח את אדם הראשון וחוה, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", היא נקראת "חוה" כי היא אם כל חי. בחיבור הזה התגלה ה"עצם מעצמי ובשר מבשרי", זו שמחה של חיים בעצם, זה לא שמחה שהוא קנה אשה.

שאנו נמצאים לאחר החטא, אז האשה היא נקנית בשלושה דרכים, זה קנין חיצוני לאדם. אבל מצד שורש יצירת האדם, "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", מצד כך זו שמחה של חיים, שמחה בעצם ההיות של החיים זה לא שמחה של קנין חיצוני.

אדם ששמח בעצם החיים, אז כאשר יש הסתלקות של חיים, ממה הוא עצוב, מההסתלקות של החיים. הרי לכאורה כל אדם על דרך כלל אביו ואמו הלכו לבית עולמם, הוא עצוב, האם הוא עצוב על עצם סילוק החיים. בעומק לא, לא על זה הוא עצוב בכלל. הוא עצוב על האווירה הנעימה שהיה לו אבא, על מה שהוא היה משוחח, על ההרגשה הטובה שיש מי שחושב עליו, אפשר להוסיף כל אחד לפי עניינו מה נקודת העצבות שלו. אבל האם הוא עצוב על עצם הסילוק של החיים מכאן, לא, בדרך כלל לא.

כשהוא חי, הוא לא שמח בעצם החיים, וכאשר מסתלקת החיות,

אדם שמחובר למה שיש לו, לא רק שיש לו, אלא שמחובר למה שיש לו, זה החלק של השמחה שלו. אדם שמחובר למה שאין לו, כאן נקודת העצבות שלו.

יש הרבה אנשים שיש להם, יש הרבה אנשים שאין להם, על החלק שיש להם הם לא שמחים, ועל החלק שאין להם הם לא עצובים. מה שיש לו, הוא לא שמח, הוא לא מחובר לזה, ולפעמים מה שאין הוא לא עצוב, הוא לא מרגיש שזה חסר לו. אם תשאל אותו בדעת זה חסר לך, הוא יגיד כן, אבל לא אכפת לי.

השמחה היא חיות, העצבות היא גם חיות, "והחי יתן אל לבו", מי שלא חי, גם לא נותן אל לבו. כשם שהשמחה היא חיות, כך גם העצבות היא סוג של חיות. מה שהעצבות אצלו נתפס כהעדר חיות מוחלט, הוא באמת לא יכול להחיל את העצבות בנפש. אבל כאשר האדם מחובר לחיים, הוא מחובר למה שיש, והוא מחובר להעדר, שניהם נותנים לו חיות.

דוגמא לדבר, פשוט מאד, יש לבן אדם למשל צער, עוגמת נפש, מרוב הצער והעוגמת נפש הוא מתחיל לבכות. בשעה שהוא בוכה, הוא לאט לאט נרגע, הוא מרגיש שהבכי הרגיע אותו ונתן לו חיות. איך הבכי הרגיע אותו ונתן לו חיות.

כאשר יש לאדם כאב אמיתי, והוא בוכה, הבכי מרגיע אותו. מה הסיבה שהבכי מרגיע אותו. אז בשטחיות אפשר לומר, הוא בכה, אז הוא הוציא את הכאב לחוץ ולכן הוא נרגע. יש בזה מן האמת. אבל ביתר חידוד, הבכי הוא גילוי החיות שבבעצב. החיות הזו מתגלה בשעת הבכי. כאשר הוא בוכה זה תוקף נקודת העצבות שהיא חיה.

יוצאים מים, המים הם נקראים מים חיים, זה שורשם. כאשר האדם בוכה, בעומק זה סוג של חיות. "בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה", הימים הללו שנועדו לבכי, אז בפשטות אנו בוכים על ההעדר. אבל בעומק יותר הבכי נותן לנו חיות. הבכי עצמו הוא צורה של חיים.

אדם שלא מחובר לימים הללו מצד העומק הפנימי שלהם, אלא מצד החיצוניות שלהם, אז האווירה מסביב היא עצובה, לא מחליפים בגדים, לא אוכלים בשר, וכו' וכו'. הוא מרגיש את הדברים מסביב באוויר, חיות אין לו מהימים הללו, אז מה יש לו מהימים הללו - עצבות חיצונית. עצבות חיצונית היא מוות. לכן הוא לא מסוגל להחיל את זה בנפש.

אבל אדם שחי את החורבן, יש לו חיות מעצם האבלות כאן. זה קשה בהתחלה להבין את זה, אבל זו המציאות. האבלות הזו זו סוג של חי, הרי "אין בשר המת מרגיש", אז מי שמרגיש זה נובע מהיכן, מחיות, ההרגשה זו הרגשה של חיות, זו לא הרגשה של מוות. זה הרגשה איך החי תופס את ההעדר, את מה שחסר, אבל זה כי הוא

מחצות ואילך הגאולה העתידית

באופן מוחלט, אז הוא יוכל להרגיש לרגע מה זה חיים כחיים.

אבל, גם אם הוא הרגיש את זה, אם הוא לא משמר את אותה נקודה, זה חולף מהר מאוד. אפשר לראות את זה למשל בבני אדם שהיו בתאונת דרכים בסכנת מוות, ברגע שהם יצאו משם וניצלו, הם אומרים: כל הבעיות עכשיו טפלות העיקר שנישארתי חי. מה קורה אחרי שלושה ימים, הוא עוד פעם חוזר לאותם רצונות, לאותם תשוקות, מה שהוא וויתר עליהם באותו רגע והוא היה מוכן למחול לכל שונאיו, כאשר הוא ירד לחיים הרגילים הכל חוזר לעצמו. באותו רגע היה לו לרגע קט נגיעה בעצם החיים, אבל הוא התרחק משם מהר מאוד.

אם אדם נכנס עמוק בתוך נפשו, עוד יותר עמוק ועוד יותר עמוק, הוא נוגע בעצם ההיות של החיים שלו, שם האדם לא תלוי בזולתו, שם הוא לא חי את מה שקורה מבחוץ, שם הוא חי את עצם החיים וזה שמחתו.

מהמקום הזה בנפש, כאשר האדם רואה סילוק של נקודת חיות, הרי שיש לו הפרעה בעצם סילוק החיות. לא מצד התולדות כמו שאמרנו, אלא מצד עצם נקודת סילוק החיות.

שבית המקדש היה קיים, "לא לן אדם בירושלים עם חטא", כמו שאומרים חז"ל כידוע. כאשר האדם היה מגיע לבית המקדש, התפיסה מאד שטחית מה אומרת שהיה שם, הוא היה מביא קרבן והתכפר לו. אבל כמו שמבואר בדברי רבותינו, שהוא היה מגיע לבית המקדש, מחמת שבית המקדש נקרא "בית חיינו", הרי שהוא היה מרגיש שם מה זה חיים.

מדוע בית המקדש מכפר על העון, העון הוא שורש המות, בית המקדש הוא שורש החיים, לכן בבית המקדש אין מקום לעוונות. וזה מתפשט לכל ירושלים, לא לן אדם שם עם חטא.

בית המקדש גילה לאדם מקום בנפש

הוא לא עצוב על סילוק החיות, אלא הוא עצוב על מה שמתלווה לחיות, שזה מה שהסתלק לו. משל למה הדבר דומה, רח"ל האבא נפטר, הילדה הקטנה אומרת, אין מי שיקנה לי מתנות. אז ממה היא עצובה, שאין מי שיקנה לה מתנות, היא עצובה מעצם סילוק החיים? לא.

גם כאשר האדם הוא מבוגר, הקטנות מגיעה גם לזמן הגדלות אם האדם לא יצא מאותה קטנות, העצבות שלו יכולה להיות עצבות שבאה מחמת תלות, לא מחמת העצם של החיים.

בכדי שיהיה לאדם עצבות על עצם החיים, מוכרח שהאדם יחיה את החיים. כשהוא יחיה את החיים, אז השמחה שלו היא על חיים, והאבלות שלו היא על סילוק חיים.

"טוב ללכת אל בית האבל מללכת אל בית המשתה", אז בודאי, "החי יתן אל לבו", כפשוטם של דברים. אבל בעומק יותר, השמחה של בית המשתה, שמחת נישואין, והעצבות של המוות, זה אותו שורש. כמו שהשורש של השמחה של המשתה היא "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", זה שמחה על עצם החיות, כך בית האבל זה אבלות על עצם סילוק החיות.

א"כ הסילוק של החיות, הוא עצם נקודת העצבות. בית המקדש נקרא "בית חיינו", כי היא בית חיינו, זה נקרא בית המקדש. כאשר אנחנו עצובים, או לפחות צריכים להיות עצובים, שהסתלק בית המקדש, מה עומק נקודת העצבות שהסתלק בית המקדש. שחסר את ההשפעות? מזבח מזין, מפרנס. שחסר לנו את ההשפעות של התורה, "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך", וכו' וכו', הכל אמת.

זה תולדות מהשורש, אבל מה חסר בעצם. אם זה נקרא "בית חיינו" אז בשעה שבית המקדש נחרב, אז מסתלק עצם כח החיים שבבריאה. מי שחי ותופס חיים כחיים, זה כואב לו. אבל מי שלא תופס חיים כחיים, זה לא כואב לו. ואם יכאב לו החורבן, יכאב לו על התולדות של החורבן, לא על החורבן בעצם.

החורבן בעצם הוא עצם סילוק החיים מהבריאה. "ביום אכלך ממנו מות תמות", השאלה הידועה הרי ביום שהוא אכל ממנו הוא עדיין לא מת, אדם הראשון מת לסוף תשעה מאות שלושים שנה כמו שמפורש בפסוק, ביאור הדבר לענייננו, כבר מעכשיו התפיסה שלו בחיים היא לא תפיסה של עצם חיים, אלא היא תפיסה של "קניית איש את ה'", כל דבר נתפס לפי הקנין אבל לא בעצם החיים.

מי ששמח בעצם החיים, אז הוא שמח בכל מצב. ומי שלא שמח בכל מצב, על כרחך ששמחתו תלויה בדברים שחוצה לו, הרי שגם בשעה שהוא שמח הוא לא שמח בעצם החיים.

השמחה של עצם החיים, זה רק כאשר האדם נוגע במקור החיים הפנימיים של עצמו. על דרך כלל אדם שלא עמל לבקוע עמוק יותר ועמוק יותר בתוך נפשו, הוא מעולם לא נגע בעצם נקודת החיים. מתי אדם נוגע בעצם נקודת החיים, אם הוא נמצא בחשש של סכנת מוות, אז הוא מרגיש מה זה חיים, לפני זה הוא לא מרגיש מה זה חיים. ואם הוא לא עבר ממש סכנה מוחשית של מוות אף פעם, אז הוא מרגיש את עצם החיים רגע לפני מיתתו אם הוא היה מודע למיתתו, אבל אז כמובן זה קרוב למאוחר.

מעולם הוא לא עמד? מפני חיים כחיים. אפילו אם הוא מרגיש סכנה, אם היא איננה קרובה, הוא עדיין לא מרגיש את עצם החיות. ככל שהדבר יגיע למצב שהוא קרוב אליו

מחצות ואילך הגאולה העתידית

הוא בוכה הוא יותר חיצוני. משא"כ כאשר חסר לאדם דבר שהוא עצם החיות שלו, זה דבר שחיותו תלויה בו ואם זה מסתלק אין לו חיות, אז הבכי שלו מגיע מהמקום הפנימי ביותר שיש לו.

תולדה של הדברים, כאשר הוא בוכה ממקור החיים, אז הבכי נותן לו חיים, כי הוא בוכה והוא מעורר את נקודת החיים שנחסרת, אז הוא מחדד אצל עצמו את תחושת החיים. משא"כ כאשר הוא בוכה ממקום חיצוני, ממקום של קנין, הבכי לא הגיע מנקודת החיים, ולכן הוא גם לא נותן לאדם חיות.

ככל שהבכי הזה קרוב יותר לנקודת החיים, כך הבכי הזה נותן לו חיות. וככל שהבכי הזה רחוק מנקודת החיים, כך הבכי הזה פחות נותן לו חיות. לכן כאשר האדם כואב לו משהו קטן והוא בוכה, הבכי הזה לא נותן לו הרגשה של חיות מוגברת. אבל כאשר כואב לו הדבר מאד והוא בוכה עליו מעומק נפשו, כאן החיות שהוא מקבל היא הרבה יותר גדולה.

שנחרב בית המקדש ונסתלקה החיות, התחדש לנו דרך חדשה איך להתחבר לחיים. כמו שאמרנו בראשית הדברים, יש שמחה ויש עצבות, שבית המקדש קיים, היא נקראת "משוש כל הארץ", זה מקום של ששון, זה מקום של שמחה. שבית המקדש קיים, החיבור דרך המקדש לחיים הוא דרך השמחה, הוא דרך מה שקיים. שבית המקדש חרב, החיבור לחיים הוא דרך הבכי, אבל זה חיבור לחיים, זה לא בכי כפשוטו.

כמו שהשמחה היא חיבור לחיים, כך הבכי הוא חיבור לחיים, "והחי יתן אל לבו". זה המקום העמוק של תשעת הימים הללו, זו לא הגדרה של אבלות כפשוטה. אם הדברים רואה את הדברים רק כאבלות כפשוטה, אז זה יוצר אולי איזו שהיא עצבות בנפש, עוד לפני שהימים נכנסו הוא כבר רוצה שהם יצאו, ויתר על כן שלא יבואו לעולם מעיקרא. ובדאי שבעומק הנפש היה עדיף שהם לא יבואו לעולם מעיקרא, שלא יהיה חורבן הבית.

אבל, שכאדם מתחבר למקור האבלות, שם הוא מגלה נקודה של חיות, ושם הוא מסוגל להתחבר בעומק הפנימי לאבלות. כל זמן שהאדם לא נוגע במקום הפנימי של האבלות, הרי שיש לו דחייה להתחבר לאותו מקום של אבלות. למה, כי האבלות היא סילוק של חיות, מי רוצה להתחבר למקום של סילוק של חיות.

כאשר האדם הולך לבית האבל, "טוב ללכת אל בית האבל מללכת אל בית המשתה", "והחי יתן אל לבו", על ידי שהוא מגיע לבית האבל הוא מתעורר להתחזק ולהתחבר לחיים. אז מה נתן לו הביקור בבית האבל - חיות.

מי שלא יונק מבית האבל חיות, אז שהוא מגיע לבית האבל הוא רואה אנשים עצובים, אין לו כח להיות במקום שאנשים עצובים. אבל מי שרוצה להתעורר ולגלות נקודת חיות עמוקה יותר בנפש, הוא דייקא מחפש ללכת לבית האבל, כי האבלות הזו נותנת לו חיזוק

מקום שנקרא חיים. למה בית המקדש זה מקום גילוי התורה, "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", כי התורה נקראת תורת חיים, "כי הם חיינו", אז מקור החיים משפיע תורה של חיים. כיוון ששורש החיים כולם זה התורה קדושה, לכן בית המקדש הוא מקור השפעת התורה, כי הוא מקור היות החיים.

מקור ההויה של החיים זה בית המקדש. מה חסר לנו בעצם שנה חרב הבית, חסר לנו את עצם התפיסה של החיים. ודאי שחסר לנו עוד הרבה הרבה תולדות שהחיים הללו מולידים, זו כל ההשפעה כולה שהייתה שבית המקדש היה קיים, אבל מה שחסר לנו בעצם, השורש של הדבר, חסר לנו את עצם התפיסה בעצם המקום שנה קרא חיים.

כאשר האדם בא א"כ להתאבל על חורבן הבית, בכדי להתאבל על חורבן חייב להיות שאדם ידע מה חסר לו. כדי שהוא ידע מה חסר לו, אז הוא צריך להרגיש מה זה חיים, ואם הוא לא מרגיש מה זה חיים, אז הוא גם לא יודע מה חסר בבית המקדש.

אלא שכמובן יש מדרגה של חיים מלפנים מחיים, בחיים עצמם יש עוד עומק ועוד עומק, ואם הוא נוגע כבר בנקודת החיים, מכאן יש לו אבלות על מקום יותר עמוק של חיים, שהוא מבין מה זה נקרא חיים שנעלמים.

בכדי להספיד, כמו שכתוב, יש בר' יצחק הוטנר ועוד, כאשר באים להספיד מישהו אחר חייב להיות שהמספיד יהיה למעלה ממדרגת המוספד. הרי אם המספיד הוא למטה מהמוספד, איך הוא יכול להספיד את המוספד, הוא לא יודע מהו. הוא יכול להספיד מה חסר לי או לצבור בשעה שהנפטר הגדול הסתלק מעולמו, אבל הוא לא מפטיר בעצם את הנפטר, כי הוא מתחתיו אז הוא לא מספיד אותו. כדי להספיד אותו הוא צריך להיות מעליו כדי לתפוס מה זה.

כדי שיהיה לנו כח לקונן על חורבן הבית, חייב להיות שלפחות יהיה לנו נגיעה בשורש הבית שהוא בבחינת חיים. אם לא, כל הקינון שלנו הוא על התולדות שנחסרנו מקיום בית המקדש, אבל לא על כל בית המקדש כולו.

לפי זה נבין. כאשר חסר לאדם קניינים, גם אם הוא בוכה עליהם, הבכי לא מגיע מהמקום העמוק של הנפש, כי לא זה המקום שהנפש מתגלה בה בפנימיות, אז גם הבכי הוא לא מאותו מקום פנימי.

נסביר. כאשר האדם בוכה, האם כל הבכי הוא שווה. אדם יכול לבכות על אי על ב' ועל ג', אבל ג' זה הדבר הכי חשוב לו, ולכן הבכי על זה הוא הרבה יותר חזק, הוא הרבה יותר תקיף. כאשר האדם בוכה על סילוק חיים, וכאשר האדם בוכה על קנין שנחסר לו, האם מקור הבכי של האדם הוא אותו מקור? ודאי שלא.

כאשר הוא בוכה על קנין שנחסר לו, אפילו אם זה קנין חשוב, וזה קרוב לכדי חיותו, אבל זה לא ממש כדי חיותו, אז המקום שממנו

מחצות ואילך הגאולה העתידית

של חיות ממקום פנימי יותר.

התפיסה הפנימית של התשעה ימים הללו, מצד העומק הפנימי של האדם, הוא שהוא ניגש לימים שמהם הוא יונק את חיותו. לא כמו התפיסה הפשוטה שזה ימים שהסתלק בהם החיות, הסתלק בהם החיות מחמת גילוי השמחה, ויתגלה חיות מחמת גילוי של אבלות, אבל זה גילוי של חיות.

מי שנמצא שם, הרי שאין לו את הרתיעה בנפש מהימים, אלא דייקא יש לו מקום של חיבור לאותם ימים.

אבל, כמו שאמרנו, בכדי להיות שם, צריך שהאדם יחיה את עצם החיים. אם הוא לא חי את עצם החיים, הרי אין לו נגיעה בעצם החיים, אין לו שמחה בעצם החיים, ואין לו חיות מהאבלות שמגלה את החיים.

תשעה באב, כמו שידוע בדברי חז"ל, זה יום שנולד בו משיח. אנחנו נמצאים עכשיו בעולם ש"ביום אכלך ממנו מות תמות", והחיים שיש לנו כמו שאמרנו הם לא נגיעה בעצם החיים, אלא זה חיים שיש להם הפסק. וגם בשעה שאנחנו חיים, אנחנו לא חיים את עצם החיים מצד החטא?, אלא מה שנקנה מהחיים.

יום שנולד בו משיח, שזה בבחינת חיים גמורים, זה יום שמתגלה עומק נוסף של חיים. כלומר, יש חיים שמגיעים מהשמחה כמו שאמרנו, ויש חיים שמגיעים מהעצבות, אבל הם גם חיים. ובעומק מתגלה חיים, מקור חדש לחיים, פנימי יותר, נעלם יותר, בימים הללו.

כדברי רבותינו הידועים, "כל רודפיה השיגוה בין המצרים", שכל מי שרודף את הקב"ה יכול להשיג אותו בימים הללו. מה השורש של הדבר, מה העומק של הדבר מהיכן.

יש לנו שני מערכות של ימים מתי אפשר להשיג יותר בקלות את הקב"ה. מערכת אחת, עשרה ימים של תשרי, "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב". מערכת שניה של ימים, זה "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". יש כאן שני מערכות שונות.

המערכת של עשרה ימים של תשרי, זו ראשית תחילת הבריאה, זו ראשית החיות של הבריאה, "היום הרת עולם", מכאן מתחיל החיות, ולכן החיות נמשכת לנבראים, ולכן הם קרובים לשורש חיותם, ואשר על כן "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב", זה שורש הבריאה.

תשעה ימים הללו של אב, "כל רודפיה השיגוה בין המצרים", זה גילוי של כח שהאדם משיג את שורש החיות ממקום אחר, מהמקום של הסילוק הוא משיג את החיות ממקום הסתלקות החיות שם הוא משיג את החיות, זה תשעה באב, נחרב בו הבית, הסתלק בית חיינו, הסילוק הזה מגלה כאן חיות חדשה.

מהי המהות של החיות החדשה שמתגלה. כאשר האדם חי, הוא יכול לשמוח בעצם היותו חי, אבל מה קורה כאשר הוא מת, עכשיו במה הוא ישמח.

"עבדו את ה' בשמחה", אז יש מה שהאדם צריך לעבוד בשמחה, מכח מה הוא יהיה בשמחה, אז בתפיסה הפשוטה, שעבודת ה' היא גופא תתן לו שמחה. אבל בעומק יותר, "עבדו את ה' בשמחה", יש לי שמחה לפני שאני עובד, אני עובד אותו בשמחה, אז מהיכן באה לי בשמחה מעיקרא, זה שמחה על עצם היותי חי.

אבל מה קורה בשעה שהאדם צריך למסור את נפשו לבוראו. אם השמחה היא שמחה על עצם החיים, בשעה שהאדם מוסר את נפשו לבוראו הרי עכשיו הוא מסתלק. יש שמחה בשעת המוות? מאיפה? הרי כאן יש סילוק חיים.

עומק שמחת האדם שיכולה להיות אפי' לו בנקודת המוות, היא שמחה מכח כך שהאדם מבין שאין מוות, אלא זה הפשטה של גוף ועלייה למקום אחר. כדברי רבותינו, כאדם שיוצא מחדר אחד לחדר שני. ויתר על כן כאדם שמחליף את לבושו.

יש מושג בעומק שנקרא מוות? לא. יש מושג שנקרא לובש צורה ופושט צורה. הוא נמצא כאן בעולם עם גוף חומרי, הוא מת-פשט מהגוף החומרי ועולה לעולם העליון ומקבל לבוש זך עליון, אבל הוא מעולם לא מת.

יש חיים שהם היפך של מוות, ויש מציאות של חיים שאין להם הפסק לנצח. זה החיים שמתגלים בתוקף של תשעה באב.

"נצח ישראל לא ישקר", הכח של הנצחיות שהוא דבר של חיים שהם לא היפך של מוות, זה יכול להתגלות רק במוות שהסתלק החיים. כאשר יש לאדם חיים והוא שמח בעצם החיים, אבל החיים האלה יכזב לים להפסיק, הם יכולים להספיק במובן חיצוני שזה מוות של גוף. הם יכולים להפסיק במובן רוחני, שזה חטא. אבל כאשר האדם מת, אין כאן גילוי של שמחה של חיים, וקודם הסברנו מהלך שיש גילוי של חיים בעצם המוות, הוא חי את הסילוק ומכח כך הוא מקבל תוקף של חיות. אבל בעומק יותר, כאשר מתגלה המוות, אז מתגלה כח של חיים שאין להם הפסק, מתגלה שכל המוות הוא רק הפשטת גוף וגילוי לבוש חדש לנשמה, כאן האדם מתגלה כמציאות ההווה המתמדת שאין לה הפסק, זה חיים שהם לא היפך של מוות, זה חיים מוחלטים.

המקומות הללו זה מקומות של מה שהאדם חש עמוק עמוק בתוך עצמו. האדם החיצוני חי את המעשים שהוא עושה, האדם

מחצות ואילך הגאולה העתידית

בית המקדש בבניינו גילה לנו חיים של בנין, אבל שיכול להיחרב. בית המקדש בחורבנו מגלה לנו חיים שאין להם הפסק. כאן מקור השמחה האמתית.

שירמיהו כתב את ספר איכה, אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה, והוא גם כתב ספר של חורבן, מאיזה עומק הגיעה נקודת השמחה, מהעומק הפנימי שהאור האלוקי זה הויה מתמדת, והנברא דבוק בו לנצח ואין כאן נקודת הפסק. זה המקור של השמחה הפנימית שאנו יכולים לגלות בתשעה באב דייקא.

עומק נקודת החיות שמגיעה לאדם, היא כאשר האדם תופס לא בשכל, אלא כתפיסת גילוי נפש בעומק, את החיות הפנימית, שזה מהכח של הקב"ה שהוא היה הוה ויהיה, דבר שאין לו הפסק, ושהוא מתחבר לאותו מקום, שם התוקף של הנחמה, שם התוקף של החיות דלעת"ל.

אנחנו הולכים בתהליך של הימים, שלושת השבועות, תשעת הימים, עד היום התשיעי עצמו, אבל מחצות ואילך מתחילים להקל על נקודת האבלות. מדוע? נולד בו במשיח. ובמילים בפשוטות בנפש שלנו, שם האדם מגלה כח שבשעה שלעת ערב הוצת אש בהיכל, שם הוא מגלה שמתגלה מקור של חיים שאין להם הפסק לעולם. זה נקודת ה"כל רודפיה השיגוה בין המצרים" שהאדם יכול להשיג.

אבל זה הני מילי שהוא עולה בשלבי הסולם, ממעשים להרגשות חיות, למחשבות שהם חיים, הוא מתחבר לשורש החיים כמו שהם, ואחרי זה הוא מתחבר לחיים שלמעלה מהמוות, חיים שאין להם נקודה של הפסק.

אדם שמרגיש כך, הוא לא מפחד למות בכלל, כי הרי מעולם אין לו מוות. הפחד למות מאיפה הוא מגיע בנפש, מהתפיסה שהחיים הם היפך של מוות. חיים שהם לא היפך של מוות, אין לאדם פחד למות כי הוא עולם לא ימות.

זה נקרא "והייתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים". מה זה "נפש אדוני צרורה בצרור החיים", כי הוא עלה למדרגה של חיים שהם למעלה מההיפך של המוות, אלא הם חיים נצחיים, הם חיים מתמידים.

זה נחמתנו! מהי הנחמה שאנו מנחמים, נחם ה' וכו', מהי הנחמה, מאיפה מקור הנחמה. בפשטות הנחמה, שלעת"ל הקב"ה יבנה את בית המקדש במהרה בימינו, וזה אמת. אבל בעומק יותר, כל המ"ת תאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה, כמו שידוע מאד לא נאמר יזכה אלא זוכה בהוה, אבל מה הביאור, איפה הוא זוכה? כי הוא מתחבר למקור החיים שלמעלה מן המוות, זה הבנין של לעת"ל שלא יחרב לעולם, זה בנין שאין לו הפסק, זה חיים בלי הפך של מוות, זה נקרא "זוכה ורואה בבניינה".

הפנימי חי יותר את ההרגשות, האדם הפנימי עוד יותר חי את המחשבות כמצאות, האדם הפנימי עוד יותר חי את עצם החיים. והאדם הפנימי עוד יותר, חי חיים שאין להם הפסק לנצח, לא כדיעה, אלא כתפיסה חושית. זה "כל רודפיה השיגוה בין המצרים".

מי שחי את התשעה ימים הללו בלי לקבל מהם חיות, זה רק עצ"ב, וכי על הימים הללו לא נאמר "עבדו את ה' בשמחה", הימים הללו הם לא חלק מעבודת ה', הרי בודאי שהם חלק מעבודת ה', אם הם חלק מעבודת ה' גם עליהם נאמר "עבדו את ה' בשמחה".

מה כוונת הדבר "עבדו את ה' בשמחה", כאשר האדם יש לו בית המקדש הוא שמח מעצם החיות. כאשר אין לו בית המקדש, הוא מקבל חיות מהסילוק, כמו שאמרנו "והחי יתן אל לבו", אחרי שהוא מקבל חיות עכשיו הוא שמח בעצם החיות. גם כאן יש שמחה.

אבל בעומק יותר, האדם מגלה בימים הללו חיות שאין לה הפסק לנצח.

השבוע שמעתי בהקלטות אחד מהשיעורים [הביא לי ידידינו], של אחד מהרבנים שהיה לי קשר איתם שנפטר. שמעתי את זה, ואני שומע ואני שומע, שהוא מדבר הוא חי מאד, שם קיבלתי, הרגשתי בחידוד את ההרגשה, הוא חי או מת עכשיו? ההרגשה אומרת פעם היה חי. לא, הוא חי גם הרגע, לא השתנה כלום, משהו קל השתנה, המקום, הצורה, אבל הוא חי או מת.

אנחנו הרי היום יכולים לשמוע הקלטות של בני אדם שעברו מן העולם, יכולים לראות אותם מתנועעים, הוא חי או מת הן אדם הזה? ברגע הראשון האדם מרגיש הוא מת, אוי חבל, יכול להיות שזה גם חבל, אבל הוא מרגיש שהוא מת. בעומק הפנימי יותר, הוא לא מת, הוא עבר ממקום למקום. זה תחושה של חיים של דבר שלעור לא איננו מפסיק, הוא לא קיים לזמן, הוא איננו מפסיק.

בית המקדש יש לו הפסק, היה בית ראשון וחרב, בית שני וחרב, בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, הבית השלישי לעולם לא חרב. הראשון והשני אבל חרבו, זה תפיסה של שמחה מול עצבות, של חיים מול מוות. אבל מה הם החיים היותר פנימיים, החיים היותר פנימיים זה אותו מקום פנימי שלעולם אין לו הפסק.

שהקב"ה הראה לאדם הראשון בית המקדש בבניינו ובית המקדש בחורבנו, מה עומק נקודת הדבר. הוא הראה לו איך זה נבנה וחרב, נבנה וחרב ונבנה, וכל זה תהליך שלא יוצר הפסק לעצם נקודת החיים.

"ביום אכלך ממנו מות תמות", ביאור נוסף מה עומק הקללה של מות תמות, שאתה תתפוס את עצמך כאפשרות למות, זה גופא תולדת החטא. אבל מצד התפיסה העמוקה בנפש, אין מוות! יש החלפת צורה, החלפת מקום, החלפת לבוש, אבל אין מוות. זה חיים מוחלטים.

מחצות ואילך הגאולה העתידית

הדברים הללו שנאמרו כאן, כמו שאמרנו, זה בעצם ההעמקות של האדם בתוך הנפש שלו, להגיע לשם. זה לא מילים, זה לא דיבורים, זה הויה של חיים למי שמע-מיק והולך בתוך הנפש של עצמו, "ובדעת חדרים ימלאון", יש חדר לפנים מחדר, ואם אדם נכנס בתוך חדרי נפשו חדר לפנים מן חדר, הוא מגלה את השמחה, וממנה חיות, או חיות מעצם השמחה, או שמחה בחיות, הוא מגלה את העצבות והוא מגלה את החיות שבעצבות, והוא מגלה את החיים שלמעלה מהמוות, זה עניינו של יום.

לאחר שעוברים תשעת הימים הללו, לאיפה האדם חוזר. הוא חוזר לכאורה ללפני שלושת השבועות, עברו תשעת הימים, י' אחרי חצות כבר מנהגי האבלות בטלו, יש כאלו שקצת עדיין נוהגים אפילו עד אלול לא לעשות דינא בהדי גוי, מעיקר הדין מותר. ומה קורה לאחר מכן, לאיפה הוא ממשיך הלאה.

האלול הבא, שבס"ד יבוא במהרה בימינו, שהוא בגימ' חיים, מאיזה חיים הוא בא. הוא בא מה"זוכה ורואה בבניינה", הוא בא מחיים שהאדם יודע מחיים שאין להם הפסק, מהחיים האלו הוא מגיע ליום הדין.

מחד ביום הדין ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, אבל מאידך בטוחים שייעשה להם נס. מאיפה שני השורשים האלה? מצד חיים שהם היפך של מוות, אז נאמר ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, אבל מצד חיים שהם למעלה מהמוות, בטוחים שייעשה להם נס והם יכתבו לחיים טובים. את זה ינקנו מהיכן? מהתשעה באב. מה"לעת ערב הציתו אש בהיכל", נולד משיח, התגלה חיים, חיים שאל, התגלה חיים פנימיים שאין להם נקודת הפסק.

ה' יתן שנזכה כולנו, שהדברים יהיו בבחינת "בפיך ובלבבך לעשותו", לגלות את החיות הזו בתוך עומק הנפש הפרטית שלנו, שנזכה שזה יאיר לכל הכנסת ישראל, ואז בס"ד יהיה בנין בית המקדש השלישי בפועל במהרה בימינו אמן.

אבל מאיפה הוא זוכה את זה? מ"כל המתאבל על ירושלים", אז בפשטות הוא קיבל שכר, הוא התאבל אז הוא זוכה לראות בניינה. אבל ברור לכל בר דעת שכל שכר זה שכר מצוה מצוה, מעצם ההתאבלות הוא זוכה לראות בניינה. איך הוא זוכה לראות בניינה. מצד התפיסה יותר חיצונית מעצם זה שהוא מתאבל אז "והחי יתן אל לבו" הוא מקבל חיות. אבל בתפיסה היותר עמוקה, בזה עצם כך שהוא מתאבל, הוא מתחבר למקור של החיים שאין להם הפסק.

"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה", כאשר האדם תופס, לא במדרגת שכלו בלבד, אלא בעומק היות נפשו, שהסילוק של בית המקדש זוהי הפשטת צורה, אבל האור האלוקי הוא לנצח, מכאן מגיע תוקף נקודת הבנין והנחמה.

יש בית המקדש כללי, בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו. אבל יש בית המקדש שלישי פרטי בנפש. יש מי שזוכה שהוא בונה בלבבו בית המקדש ראשון, אבל הוא יכול להיחרב אצלו, יש מי שזוכה שבונה בית המקדש שני אצלו, אבל הוא יכול להיחרב אצלו. ויש מי שזוכה שהוא בונה בנפשו בית המקדש שלישי שאין לו הפסק.

"ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחד, איזה השכנה, ההשכנה של המשכן היה לו הפסק. של בתי המקדש שהיו, היה להם הפסק. אבל יש השכנה בתוך לבו של האדם שאין לה הפסק לעולם, זה הנחמה שלנו לעת"ל.

עומק הנחמה שלנו שהיא נמצאת בזמן לעת"ל, ובנפש היא יכולה להיות עכשיו ל"זוכה ורואה בבניינה", זה מה שהאדם מתחבר למקור של חיות שאין לו לעולם הפסק. הוא מתחבר לחי החיים, הקב"ה שהוא מציאות של היה הוה ויהיה, והוא מהוה הכל בכל רגע ורגע בלי הפסק לעולם, ומשם הוא יונק את חיותו, לשם הוא מחובר, ומשם הוא יונק.

זה המציאות הפנימית של בית המקדש שלא חרב. מה חרב בבית המקדש? "מוטב כילה כעסו על עצים ואבנים", מה שחרב זה העצים והאבנים, אבל האור הפנימי, קדושה ראשונה נה קדשה לשעתה וקדשה לעת"ל, מחלוקת, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, אבל בעומק זו קדושה שלא בטלה, זוהי קדושה שאין לה הפסק. לפי חלק מרבותינו קדושה עדיין עומדת במקומה, אלא שאין לנו בית, יש בזה נפק"מ לדינא, אבל קדושה עדיין במקומה, הרי שמאיפה בטל הקדושה, מהעצים והאבנים, אבל מעצם המקום זו קדושה שאין לה בטלות, כלפי זה מעולם לא חרב הבית.

חרב הבית, חרבו העצים והאבנים ויצאו לחולין, כמ"ש הגמ', "באו זדים וחיללוהו", הרי שהאבנים יצאו לחולין, אבל קדושת המקום לא יצאה לחולין, אז מצד כך זה כח שהאדם, שגם יום שחרב בו בית המקדש, הוא יכול להתחבר לעצים ולאבנים שנתחללו, "מוטב כילה כעסו על עצים ואבנים", והוא יכול להתחבר לקדושת המקום שזה מקומו של עולם, ומצד כך לא חרב כלום, כי זה לא יכול להיחרב, כי זה חיים נצחיים.

עבודת היום היא כפולה, יש עבודת היום שהאדם מתחבר למה שנחרב, וגם משם הוא יונק חיות, לא ההעדר חיות כפשוטו, אלא "והחי יתן אל לבו" גם ממה שנחרב. אבל בעומק אדם יכול להתחבר לקדושת המקום שאיננה פסקה, שמעולם לא נחרבה, ומשם הוא מגיע לנצחיות העתידה.

מצד כך יש לנו נחמה והבטחה שיהיה גאולה, כי אם הביטול של בית המקדש היה ביטול גמור, הרי שאין הכרח שיהיה לו חידוש. אבל מחמת שהביטול הוא מעולם בפנימיות לא התבטל, המקום לא התבטל, לכן יש לנו תקווה לעת"ל.

בראשית, יח, ו – וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות, ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו. ובפשטות הטעם שרץ, כתב הרשב"ם על אתר וז"ל, לפי שאמר להם פת לחם דבר מועט לפי שדרכם נחוץ ללכת, הוצרך לרוץ ולמהר לפי שאמר להם מעט ועשה הרבה, עכ"ל. אולם ברמב"ן על אתר כתב וז"ל, וטעם אל הבקר רץ אברהם, להגיד רוב חשקו בנדיבות, כי האדם הגדול אשר היו בביתו שמונה עשר ושלש מאות איש שולף חרב והוא זקן מאוד וחלוש במילתו, הלך הוא בעצמו אל אהל שרה לזרו אותה בעשיית הלחם, ואח"כ רץ אל מקום הבקר לבקר משם בן בקר רך וטוב לעשות לאורחיו, ולא עשה כן ע"י אחד משרתיו העומדים לפניו, עכ"ל.

ובעומק, כח ריצה של אברהם הוא מן כח הרצון, רצון-שע"ש כן נקרא אברהם, אבה-רם, לשון אבה - רצון. ודייקא ביום זה שלחלק מן השיטות היה מילתו ביוה"כ כמ"ש לעיל, וכן סעודה זו היתה ביוה"כ לחלק מן המפרשים (עיין כלי יקר, ויקרא, טז, ג, וקצת צ"ב שהיה ביום שלישי למילתו, ומדרשות חלוקים הם). וביוה"כ כידוע מאוד מאיר ביחוד אור הרצון. וכח רצון זה, הוא הריץ את אברהם.

ובעומק יותר, איתא בחז"ל והובא במלבי"ם על אתר וז"ל, ויש לחז"ל שבן הבקר רץ מלפני אברהם, ואברהם ברא אחר ע"י ספר יצירה, שעל זה אמר וימהר לעשות אותו, ע"י ספר יצירה, עכ"ל. והיינו רץ-צר, לשון ויצר, צורה. והיינו שע"י ריצתו דבק בשורש, בהתחלה, שהוא בחינת ויצר. והיינו שרץ לשורשו, בבחינת "ואם רץ לבך".

וזה יומתק ע"פ מה שאמרו חז"ל והובא בראשונים, וז"ל הריב"א (שם, כג, ט) כשרץ אברהם אחר בן הבקר, כדכתיב ואל הבקר רץ אברהם, ברח בן הבקר ונכנס לתוך המערה, ואברהם רדף אחריו ונכנס במערה וראה שם אדם וחווה, ולכך חפץ לבו באותה המערה, עכ"ל. והיינו שרץ לשורש היצירה, שזהו אדה"ר וחווה, שבהם כתיב לשון יצירה, ויצר את האדם עפר מן האדמה.

והנה כשם שרץ אברהם אחר בן בקר, כן עורר תנועה הפוכה של ריצה אליו בעקדה. וכמ"ש רש"י (שם, כב, יג) וז"ל, והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו - שהיה רץ אצל אברהם, והשטן סובכו ומערבבו עכ"ל. ויתר על כן, על ידי שעורר אור הריצה מצדו, עורר כביכול אור הריצה אצלו ית"ש, וכמ"ש (תוספתא דסוטה, פ"ד, ה"ג) אברהם רץ לפני מלאכי השרת שלש ריצות, שנאמר וירא וירץ לקראתם וגו', וימהר אברהם האהלה וגו', ואל הבקר רץ אברהם, אף המקום ב"ה רץ לפני בניו שלש ריצות, שנאמר ויאמר ה' מסיני בא וגו'.

■ **המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעילון זה**

בראשית, יח, ו – וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות, ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב וגו'. ואלו לשונות של זריזות, וימהר, רץ. ולהלן כתב (יט, כז) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם וגו'. וכן להלן כתיב (כא, יד) וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר וגו' (ועיין רלב"ג שם, פסוק א). וכן להלן כתיב (כב, ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו וגו'. ואמרו (פסחים, ד, ע"א) כל היום כולו כשר למילה, אלא שזריזין מקדימין למצות, שנאמר וישכם אברהם בבקר. ועיין רבינו בחיי (בראשית, כב, א) פנים נוספות לזריזות אברהם בענין זה. ואמרו (חולין, טז, ע"א) זריזותיה דאברהם קמ"ל.

ופנים נוספות מצינו בדברי רבותינו לזריזות אברהם. ונעתיק מקצת ממש מן הדברים. כתב הרד"ק (בראשית, יז, כו) וז"ל, לפיכך אמר בעצם היום הזה נמול אברהם, בא להודיע זריזותו למצות האל, כי באותו היום שנמול ישמעאל בנו וכל אנשי ביתו, נמול ג"כ הוא, ואחר שמל כולם, מל את עצמו, עכ"ל. ועיין רמב"ן (שם). ועוד כתב ר' אברהם בן הרמב"ם (שם, כא, ח) וז"ל, ויעשה אברהם משתה גדול - כתבה התורה כך וטרח להזכיר, כדי שנלמד זריזות אברהם אבינו ע"ה במנהגי הנדיבות למען נלך בעקבותיו בזה, עכ"ל. וכתב הטור הארוך (שם, כב, ג) וז"ל, ויבקע עצי עולה - זריזותו במצוה (לכך לקח עמו עצים), אולי לא ימצא שם עצים, עכ"ל.

ועומק מהות זריזותו של אברהם, נתבאר ברלב"ג (שם, כב, א) וז"ל, שראוי שיזדרז האדם לעשות מצות השם יתעלה, ואע"פ שכבר יקרה לו מזה דבר המכאיב ומצער. הלא תראה שאברהם אבינו נזדרז לעשות זאת המצוה והשכים בבקר להשלימה בזריזות עם מה שהיה בענינה מהזרות והצער, עכ"ל. והיינו שאינו רק זריזות כנגד העצלות הבאה מיסוד העפר, אלא אף נגד קבלת צער מן הזריזות והפעולה, ודו"ק. ועיין עוד תפארת יונתן (שם, שם, ג) שהיה ס"ד להמתין שישא יצחק אשה ויתקיים לו זרע ועי"ז יקיים כי ביצחק יקרא לך זרע, ואעפ"כ "ביטל כל מחשבותיו", וזה מכח זריזות. ובכתב סופר (שם, שם, א) כתב וז"ל, וישכם אברהם בבקר - להגיד זריזותו לקיים את דבר ה' שהיה "נגד רצון עצמו", עכ"ל.

ובדקות יותר, עיקר גילוי הזריזות, מכח אהבה, ולכך שייך לאברהם, כי מידתו אהבה, וכמ"ש המהר"ל (דרך החיים, פ"א, מ"ב) שאברהם מידותיו אהבה - חסד - זריזות. אולם כתב בטור הארוך (בראשית, יז, כו) וז"ל, וסיפר הכתוב מעלתו (של אברהם) כמה היה זריז "ביראת השם", עכ"ל. וזש"כ בעקדה, עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, היינו שנגלה כח זריזות מכח יראה, ודו"ק. ובדקות, מכח כללות אהבה ויראה.

ספר זה עוסק בכוחות הנובעים מיסוד המים, ובו מתפרטים הכוחות השונים הנובעים מיסוד המים, בצירוף היסודות האחרים - כל פעם לפי סדר אחר ואופן שונה. רבי חיים ויטאל בספרו 'שערי קדושה' מבאר, כי המידה הרעה הנובעת מיסוד המים - היא מידת התאוה. כח המים הוא כח יסודי באדם, שמעורר בו את כח התאוה. באופן טבעי כאשר האדם אינו עובד על מידותיו התאוה מתגלית אצלו כמידה רעה, אך כאשר הוא מתקן את מידת התאוה בשורשה - היא הופכת להיות מידה טובה. ספר זה עוסק בביאור פרטי מידת התאוה הרעה שבאדם, והדרכה מעשית לאופן תיקונה. האופנים שבהם מתגלית מידת התאוה בנפש האדם רבים הם מאוד. בספר זה מובאים ט"ז האופנים היותר עיקריים והיותר בולטים, שבהם מתגלית מידת התאוה בנפש האדם.

ערכים בפרשה

[ביאור המהות של כל צירוף שני אותיות בלשון הקודש, ע"פ סדר רל"א שערים (עייין ספר יצירה פרק ב' משנה ב'), לפי ערך המופיע בפרשת השבוע שיש בתוכו צירוף זה, ולפי זה ביאור כיצד מתראה צירוף זה בערך זה ובערכים נוספים שבתוכם מופיע צירוף זה].

דברים | נ-ש וייטב בעיני הדבר ואקח מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט" (דברים, א, כג).

שנים, שני-ים. ש-נ שורש של שני, מלשון שונה, נבדל. ומאידך שורש של שנון, חד, חד - אחד. כי כאשר אינו שנון יש בו בליטות, ונראה כשנים ויותר, משא"כ כאשר הוא חד, נראה כאחד.

וכאשר הוא שונה לגמרי ואינו נגלה בו אור האחדות, זהו מדרגת אנוש, או-נש, בבחינת תשב אנוש עד דכא, ואמרו חז"ל עד דכדוכה של נפש, פ-נש. וזהו השפלות שבמדרגת אדם שיורד עד למיתה. וזה נגרם על ידי האשה שפיתה את אדה"ר. נשים, נש-ים. שנבראה מן האדם בעודו ישן, י-שן, כמ"ש ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וגו' ויקח אחת מצלעותיו. ושורש השינה בעין, ובפרטות באישון, אי-שן, כמ"ש המאיר לאישון בת עין. ושורש החטא ע"י הנחש הנקרא בעל הלשון, כמ"ש מה יתרון לו לבעל הלשון. לו-שן.

וכתיב הנחש השאני ואוכל, ואמרו חז"ל לשון נישואין, שרצה להרוג את אדה"ר ולשאת את חוה. נשא, נש-א. וטבעו של נחש, נש-ח (וכן נקרא שפיפון, פיפו-שן), נושך, נשך, נש-ך. ועיקר נשיכה ע"י השן, ש-ן.

והמשך תולדות החטא, מש"כ וישמן ישורון ויבעט. שמן, שן-מ. ישורון, יורו-שן. ותולדת החטא, עונש, ענש, ע-נש. והמשך החטא ע"י עמלק, וכתיב ביה, ויזנב בך כל הנחשלים אחריו, נחשל, נש-חל. והם אלו שעליהם נאמר, האלקים עשה את האדם ישר, והמה בקשו חשבונות רבים. חשבון, חבו-שן.

ושורש התיקון שנעשים חד. וזהו בחינת שכינה, שכן, כ-שן. והוא מדרגת נשמה, נש-מה, היפך מדרגת נפש, פ-נש, כנ"ל. והוא בחינת שנה, שן-ה, מלשון שנה עליו הכתוב, חזר על אותו דבר.

ואור התיקון מאיר במקום השראת השכינה, ובעיקר במקדש ובמשכן, מכ-שן. ובפרט בשלחן, לח-שן. וכן במזבח הנחשת, נש-

חת. וכן בבגדי כהונה שהותר בהם שעטנז, שן-עטז. ובפרט בחשן, ח-שן. וכן בבגדי כהן גדול, שהם שמונה בגדים, שמנה, שן-מה. וחלק מן העבודה ע"י בני גרשון, גרו-שן.

אולם חרב הבית "שני" ע"י שנאת חנם, שנא, שן-א. והיינו שנעשה מאחד שנים. ואז נסתלקה השכינה, בבחינת נטש, ט-נש. ונעשה בחינת שכחה, נשיה, נש-יה. וחרבה ירושלים וארץ ישראל כולה, ושרון בפרט. שרון, רו-שן. וזהו מכח קטרוג השטן, ט-שן. ותולדתו נטש - שטן, אותיות שוות.

וקלקול זה נגלה ביוסף שאסר את שמעון אצלו. שמעון, מעו-שן. ומיוסף יצא מנשה, מה-נש.

ובמהרה יהפך הקלקול לשמחה וששון, שו-שן.

■ **המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה**

ערכים נוספים שבהם מופיע צירוף זה:

אחדרפנים	אנוש	אנשים	אשכנז	שהרנים
מנשה	לשון	חשמה	נחשת	נחשתים
נפש	נשים	נשך	נשף	שימון
ראשון	שונם	שושנה	שמונה	שנא
שנה	שני	שממון	גרשוני	גשן
דשן	שנים	אחשתרנים	אשנב	אשקלון
ינשוף	משענת	נושבת	ששון	נחשל
נטש	נשיא	שנינה	נשר	פרשדנה
שאנן	שונמית	שוני	שילוני	שכן
שלחן	שמינית	שמנה	שמרנים	שעלבני
שרון	נשא	נשו	בלשן	שניר
שמונה	נשל	אישון	שדפון	שגיון
תנשמת	שנער	שנאצר	שמרון	נשה
חשמנים	נשבת	שריון	דישון	שטנה
משכן	נשם	ישנתי	העשן	שנאב
נשגב	שבנא	כרשנא	השן	שעטנז
משנה	שפן	שמעוני	כשרון	בשן
שבניה	ענש	שושן	שכניהו	חשן
שלטון	דשן	נחש	נאש	משאון
שינון	אשפנז	נשי	נחשון	שרון

בלבביפדיה קבלה אני

אור א"ס

יושר

עין חסדי דוד (דף מט, ע"א) וז"ל, סדר השתלשלות אבי"ע ע"י א"ק היה באופן זה. כי קו הא"ס נתלבש בחכמה דא"ק, ועבר דרך מעבר לבד בשאר פרצופים, ונתלבש בז"ת דמלכות דא"ק, ואור ז"ת הנזכר נעשו בסוד עשר, וממנו נעשה י"ס דעתיק דאצילות. ולכך המלכות נקרא אני ואין, כי היא המלכות וכתר, עכ"ל. וכמ"ש אני וה"ו הושיעה נא (סוכה, מה, ע"ב), ועיי"ש תוס' אני גוף ראשון, והו, גוף שלישי. והבן היטב שזהו חיבור ג' קווים, ג' גופים, אני, אתה, והו. ופסוק אחד יש בתורה שיש בו ג' מלת אני, ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי אני אמית ואחיה וגו' (דברים, לב, לט). ועיין זוה"ק (בראשית, כג, ע"א) שהוא כנגד ג' קווים, עיי"ש, ודו"ק. ובעומק נאמר שם פעם רביעית, מחצתי ואני ארפא, כנגד הכלי - מלכות. ועיין תקט"ו תפלות לרמח"ל (תפלה רי"א).

שערות

עשו איש שעיר. וכתב (בראשית, כז, לב) ויאמר, אני בנך בכרך עשו, וגו', ברכני גם אני אבי. וכן שם (לח).

אזן

כתיב (תהלים, יז, ו) אני קראתיך כי תענני אל, הט אזנך לי, שמע אמרתי. וכתב (תהלים, לא, ג) הטה אלי אזנך. ועיין רמח"ל (על כתובים) וז"ל, שכל אחיזתם של החיצונים במלכות, הוא לפי שאימא אינה מאירה עליה, אבל בזמן התיקון "הטה אלי" אני הוא דוד בסוד מלכות, כשיטו אורות של אימא שהיא און על המלכות למטה להצילה מן החיצונים, אז הושיעני, עכ"ל. ואמרו (פסחים, קיח, ע"ב) דרש רבא, מאי דכתיב אהבתי כי ישמע ה' את קולי, אמרה כנס"י לפני הקב"ה, רבש"ע אמרת "אני" אהובה לפניך בזמן שתשמע קול תחנוני. ועיין יד מצרים (על הגדה של פסח) וז"ל, אימת אני אהובה בשעה שהטה אזנו לי, ואני צריך לצעוק בקול להבקיע כל המחיצות והאוויר המפסיקים.

חוטם

עין גר"א (ספד"צ, פ"ד) וז"ל, כי אני ה' רופאיך, בהאי דייקא, ר"ל אני ה' בע"ק, שנאמר אני ה' הוא שמי (כנ"ל פ"ב בסופו), והוא בחוטמא דע"ק ששם אסוותא לכלא, כמ"ש בא"ז רפ"ט ע"א, וכו'.

ועיין בית עולמים (דף קל, ע"א) וז"ל, דע"ק נקרא אין, כי בחוטמא אש-תמודע פרצופא כמו שיתבאר, וא"כ נקרא החוטם אין, והוא מבסם לחוטמא דז"א אל סטרא דמלכות שבו (הנקראת אני). ושם (קלד, ע"ב) ונקרא אני, בסוד אי"ן, נעוץ סופן בתחילתן.

פה

כתיב (בראשית, כד, מה) אני טרם אכלה לדבר. ומלכות פה, תורה שבעל פה קרינן לה, כמ"ש בפתח אליהו. והוא מדרגת אני, ולכך נקרא המדבר אני, כי כל האני שבו דיבור, מדבר. ועיין רקאנטי (וארא) וז"ל, וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה'. הזכיר בפסוק זה לשון דיבור ולשון אמירה הרומזים לקב"ה ושכינת עוזו, וע"כ רמזם באמרו אני ה', וידעת פירוש אני ה' זהו שכתוב וידבר ה' אל משה לאמר, עכ"ל. ועיין שערי אורה (שער ג-ד) שהביא דברי ויק"ר (א, ט) ויקרא אל משה, לא כאברהם, באברהם כתיב ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית מן השמים, המלאך קורא והדיבור מדבר, ברם הכא אמר הקב"ה אני הוא הקורא ואני הוא המדבר, עיי"ש. ועיין פרדס רימונים (שכ"ג, פ"א, ערך אמר)

"אני" האמיתי. וכתב (מלאכי, ג, ו) כי אני הוי"ה לא שנית. ועיין הרחב דבר (שמות, פ"ה, פ"ג) וז"ל, אני משמעו כמה פעמים, בתכלית השל-מות כמ"ש בפ' שלח עה"פ ואולם חי אני ובכ"מ, עכ"ל. ועיין ר"י מלוגיל (סוכה) וז"ל, ויש מהן אומרים, אני כאן הכל כאן, וכו' כאלו מדבר הב"ה בעצמו, עכ"ל. ועיין לשם (הקדו"ש, ש"ב, פ"ב) וז"ל, והוא מ"ש אני ה' לא שנית, כי הרי כל הצמצום הזה הנעשה באורו הנה הוא רק מה שנמשך ממנו לצורת העולמות, אבל בו עצמו זולת פעולתו הנה לא נעשה בו שום שינוי כלל, עכ"ל. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון י"א מתיקונים אחרונים) אני ראשון עד אין סוף, ואני אחרון עד אין תכלית, כנודע. ועיי"ש שבמלכות א"ס הנקראת "אני" נברא העולם. ועיין יונת אלם (הקדמה, ופ"ו). וכתב (ישעיה, מא, ד) אני ה' ראשון, ואת אחרונים אני הוא. וכתב (ישעיה, מה, ו) כי אפס בלעדי, אני ה', ואין עוד.

צמצום

שם אמצעי מע"ב שמות אני (עיין סוכה, מה, ע"א. וברש"י שם). ועיין ר"ח (שם) וז"ל, אני והו הושיעה נא, פירוש על השכינה הדברים אמור, דכתיב בכל צרתם לו "צר", עכ"ל. ועיין זוה"ק (בראשית, ו, ע"ב).

קו

עין ספר הליקוטים (ישעיה, מב) וז"ל, אני ראשון ואני אחרון. כבר ידעת חוט א"ס (קו) נכנס בתוך העיגולים והיושר של א"ק ומחיה אותם. וז"ס אני ראשון בראש העיגולים, ומבלעדי אין אלהים בעיגולים עצמם, וביושר אני מחיה את כולם.

ועיין רש"ר הירש (נח, ז, ד) וז"ל, אני מציין את האישיות שתנועה יוצאת הימנה, ומצודתה פרושה למרחוק, והיא עצמה במקומה עומדת. אני משורש אנה, להקרות, לגזור גזירה, אנה, ומכאן מאנה, אניה, עכ"ל.

עיגולים

עיגול, אור סובב, בבחינת סיבה ומסובב. ועיין הכתב והקבלה (שמות, ו, ז) וז"ל, מלת אני הוא שם מפעל, והאלהים אנה לידו, תאנתה מי ישיבה (ירמיה, ב), שפירושו סיבה, וכן תאנה הוא מבקש (שופטים, יד). ופרש"י עלילה, וכו', ולו נתכנו עלילות, שפירושו השתלשלות הסיבות ומהסובב מהם, ולהיותו סבת כל הסיבות ועלת על העילות נקרא אני, ר"ל בעל הסיבה, עכ"ל.

ועוד. שם אמצעי מע"ב שמות (עיין סוכה מה, ע"א. וברש"י שם). ועיין ספר האגודה (סוכה, סימן מ) וז"ל, אני והו, שם אמצעי ושם הראשון מע"ב שמות, ומקדימין שם אמצעי, דכתיב (יחזקאל, א) ואני בתוך הגולה (גולה לשון עיגול), והוא אסור באזיקים, כביכול בכל צרתם לו צר, עכ"ל. וז"ש (שם, סוכה) בכל יום מקיפין את המזבח, ולשיטת ר"י אומרים אני והו הושיעה נא. מקיפין דייקא.

ועיין עמק המלך (ש"א, פ"א) וז"ל, ועי"ז נאמר "אני ראשון ואני אחרון", דהיינו ראש העיגול וסוף העיגול והכדור "ומבלעדי אין אלהים" (ישעיה, מד, ו) דהיינו בתוך העיגול עצמו (וכנ"ל ערך קטן קו מספר הליקוטים). ועיין מעיל קודש (על ע"ח, שמ"ב, פ"א) וז"ל, אני ראשון, כתר דאצילות דיושר שהוא מלכות של מעלה שנקרא אני, ואני אחרון, כתר דעיגולים דאצילות שהוא תחתון מכולם מלביש על כולם, וגם הוא כעיגולים של מעלה, והיינו כפשוטו אני ראשון ואני אחרון.

בלבביפדיה קבלה אני

(ערך אבא) וז"ל, אבא, ר"ת, אני בצדק אחזה, בסוד אבא יסד ברתא (תיקונים, תיקון כ"א, סא, ע"ב). ועיי"ש עוד (ערך אני) וז"ל, אני, ר"ת, אבא נקרא יו"ד.

ועיין כתבי הרמ"ע מפאנו (מאמר תיקוני התשובה, פי"ח) תיקון דאבא ותיקון לאמא, עיי"ש, סוד אני.

אמא

אמרו (זוה"ק, שמות, קטו, ע"ב) ובגין דא קא רמיז, אם אין אני לי מי לי, מ"י ודאי עולמו של יובל.

ועוד. כתיב (בראשית, יח, יג) האף אמנם אלד ואני זקנתי.

ועוד. שם אהי"ה באמא. ועיין בית עולמים (דף קלו, ע"א) ביאור המלה אהי"ה, הוא מדבר בעדו, ור"ל אני בעצמי.

ועיין זוה"ק (בראשית, מט, ע"א) ויבן ה' אלהים, אוף הכי נמי בשם מלא, דהא או"א אתקינו לה עד לא אתת לבעלה, כמד"א שחורה "אני" ונאזה בנות ירושלים, אספקרליא דלא נהרא, אבל או"א אתקינו לה לאתפייסא לבעלה. והם תיקנו את מדרגת "אני". ועיין קהלת יעקב (ערך אגב) וז"ל, ונודע שהמלכות בחינת גוון, אוכם בסוד שחורה אני מסטרא דאמא, כמבואר בתיקונים דף קכ"ג ע"ב.

ז"א

עיין ספר הכוונות הישן, וז"ל, מזמור לאסף וכו', ויש בו ס"א תיבות, אני ראשון ואני אחרון (אני גימט' ס"א), וכתיב (שה"ש ו, ח) ששים המה מלכות (ז"א) וגו', אחת היא יונתי תמתי, עכ"ל. ואמרו (זוהר חדש, רות) צעיר אני לימים (איוב, לב, ו) מסטרא דז"א. ועיין שער הפסוקים (לך לך) וז"ל, עיקר שם הוי"ה בשלמותה היא בז"א, ולכך נאמר אני ה'. ועוד, כי הנה בהיותה בז"א היא במילוי אלפי"ן העולה מ"ה, ועם מ"ב אותיות שיש בפשוט ובמילוי ובמילוי דמילוי כנודע הרי הם בגימט' פ"ז, כמנין אני ה', לרמוז כי עיקר הויות שם הזה היא בז"א.

ועיין פע"ח (שער השבת, פי"ח) וז"ל, סוד ואני, ו - אני, לחבר ז"א לנוק', עיי"ש.

נוק'

כתיב (שה"ש, ו, ג) אני לדודי ודודי לי. וכן (שם, ז, יא) אני לדודי ועלי תשוקתו. ובה שם אדנ"י, אני-ד (עיין זוה"ק, דברים, רכג, ע"א. ועיין פרי צדיק, שופטים, י). וכן נקראת אנכי, אני-כ. עיין זהר חדש (יתרו). וכתב בעמק המלך, אני גימט' שם ב"ן עם ט' אותיות. ועיין ספר הליקוטים (ישעיה, לח) וז"ל, ואני, שרחל נקראת אני, עלמא דאתגליא, ולאה בהעלם היא, ורחל בגלוי.

ועיין זוה"ק (בראשית, קמה, ע"ב) "אני חכמה" (משלי, ח, יב), דא כנס"י. ועיין ספר הפליאה (ד"ה ראה והבן דברים נוראים) וז"ל, אני, האלף בציור יו"י, ונו"ן ויו"ד בחיבורם עולים פ"ו, היא אלהים, היא כנסת ישראל. ועיין שערי אורה (שער החמישי). ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר אס-תיר, פי"ב) וז"ל, בחינת אני שבשם אדנ"י, הוא סוד י"א אני גימט' תרע"א, שהוא עצם בחינת השכינה, עיי"ש בהרחבה.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א

וז"ל, ויאמר אליו אני ה', הזכיר אמירה במלת אני, עיי"ש. והוא בסוד ואני תפלה, כנודע. עיין פע"ח (תפלה, הקדמה).

עינים - שבירה

כתיב (בראשית, לו, ל) הילד איננו (בחינת מיתה - שבירה), ואני אנה אני בא. ועיין הדר זקנים (כט) וז"ל, ודאי חושד אותי שהרגתיו על שנטל את הבכורה, עכ"ל. וכן הוא בבעל הטורים (שם) משכל טוב. ובצרור המור (שם) כתב וז"ל, כי אני חבתי במיתתו. וכתב מחבר אחד, ואני אנה אני בא, לשון קינה והספד הוא, עכ"ל. וכתיב (דברים, לב, לט) ראו עתה כי אני אני הוא, "אני אמית" ואחיה, מחצתי ואני ארפא, ואין מידי מציל. ועיין זוה"ק (דברים, רעד, ע"א).

ומקצת מיתה, שינה. וכתיב (שיר השירים, ה, ב) אני ישנה. ועיין עץ חיים (ש"ח, פ"א, מ"ת) וז"ל, בביטול אור הנקודים, אני ישנה בסוד השינה (פי"ר) רוש בסוד המיתה שלהם אחר שנתבטלו, כי שינה אחד מששים במיתה), עכ"ל. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון ל) וז"ל, אני ישנה בתורה שבע"פ.

עתיק

עתיק נעתק ממלכות של א"ק הנקראת אני, ולכך נקרא אני. עיין אם לבניה (אות האלף) וז"ל, אני אותיות אין, כי כן מלכות של עולם עליון הוא עתיק לתחתון.

ועוד. לית שמאלא בהאי עתיקא (זוהר, נשא, קכט, ע"א). ואמרו (שם, בראשית, כב, ע"ב) וב"ג אמר, כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, דנטיל עצה מניה, דלא אית ליה תניינא ולא שותפא ולא חושבנא, דאית אחד בשותף כגון דוכ' ונוק', ואתמר בהון "כי אחד קראתי", אבל איהו חד בלא חושבן ושותף, ובגין דא אמר ואין אלהים עמדי. ובהרחבה נאמר כן בין בעתיק ובין בא"א (כגון בשער הכוונות, דרושי ויעבור, דרוש ה', ועוד רבות). ועיין זוה"ק (שמות, קח, ע"ב).

וג"ר דעתיק רדל"א, למעלה מן הדעת שורש הגורלות. ועיין שו"ת מים חיים (ח"א, סי"ט) וז"ל, מדברי הירושלמי למדנו שהיתה אכן השגחה אלקית בגורל זה, שכך נאמר לו, לך והפל גורלות ומיד "אני" מוציאו, וכן בכל הגורלות, היו בחינת "אני", מוציאו, עכ"ל. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון י"א מתיקונים אחרונים) וז"ל, רישין הנ"ל (דעתיק) רישא עילאה ותליתאה, הן ראשון ואחרון ושניהם נקראין אני מסטרא דמלכות, וכו', ורישא תנינא נקרא אין, עיי"ש.

אריך

סוד דוכ' ונוק' בבת אחת, ולכן הוא אני כפול. וזש"כ (בראשית, לו, ל) ואני אנה אני בא. ופירש האבן עזרא (שם) וז"ל, הזכיר אני ב' פעמים והאחד רב, רק דרך הלשון כך.

ועיין שער הכוונות (דרוש העמידה, ד"ג) וז"ל, ובזה תבין סוד גדול למה המלכות היא בסוד הכתר, בסוד אני ואין, ובסוד אני ראשון ואני אחרון, וכו'. והענין יובן עם מ"ש כי הנה הוצרך הכתר דאצילות עצמו הנקרא א"א להתגלות פעם אחרת כדי להאציל המלכות נוק' דז"א, וזהו אל עליון הוא א"א וכו', עיי"ש.

אבא

כתיב (בראשית, כז, ח) ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה אותך. ציווי אב. ובסוד אבא יסד ברתא, שורש הבת - אני, באבא. ועיין קהלת יעקב

מילון ערכים בקבלה • אשת חיל עטרת בעלה

וכו'. אבל רחל נוק' דז"א עולה עתה בג"ת דז"א שהם עצמם בחינת נה"י דאז"א. ונמצא כי עתה רחל נקראת אשת חיל עטרת בעלה וכו', עתה עלתה בג"ת דאז"א, ואז נקראת בן עוה"ב ממש, ונמצאת היא עתה בסוד עטרה למעלה מראשו של צדיק שהוא ז"א, בבחינת "מקומו בימי החול", כי גם עתה נשאר שם הרושם שלו והעצמות של אורות שלו כנזכר, עכ"ל. ולפ"ז אינו ממש מעליו, ודו"ק (ועיין ספר הליקוטים, משלי, פ"ז). וכתב במבוא שערים (ש"ב, ח"ב, פ"ה) וז"ל, אור הדעת כאשר ירד בתחלה במקום המלכות (בשבירה) כנ"ל, הניח שם רשימו וכו'. תחילה נבאר טעם אל עליית אור המלכות גם היא בדעת למעלה מהת"ת (שזהו סוד עטרת בעלה וכו') ועמו ית' הנז'. והוא כי נודע כי המלכות לפעמים היא אשת חיל עטרת בעלה וכו', ובעלייתה למעלה מהם עד הדעת מקשר את כולם, עיי"ש. ואז המלכות עולה בדעת שלמעלה מז"א.

אולם מצינו הבחנה "עצמית" בסוד נוק' מעל הדוכ', כמ"ש בשער ההקדמות (דף לט, ע"א) וז"ל, ודע כי המלכות של א"א לא היתה נכרת בו, כמבואר אצלינו בבאור ריש אדרת האזינו, כי ט' ספירות היו בא"א, מן הכתר שבו עד היסוד שבו, לפי שהרישא עילאה היא בחינת עתיק יומין, ונשאר אריך בבחינת ט' ספירות בלבד. אמנם מן אור התפשטות נה"י של ע"י בתוך א"א כמבואר אצלינו, משם נעשית בחינת מלכות של א"א (והשורש כי ע"י היא מלכות ויורדת ונעשית מלכות של אריך, כ"כ הרמח"ל, ודו"ק היטב. ועיין מבוא שערים, ש"ג, ח"א, פ"א של א"ק), ונשלמו בו עשר ספירות. ובזה תבין איך לעולם בחינת המלכות גדולה ועליונה מן הזכר, וזהו סוד פסוק אשת חיל עטרת בעלה, עכ"ל. והיינו שהזכר בחינת א"א, והנוק' בחינת עתיק שלמעלה מא"א.

הבחנה נוספת מצינו בשער ההקדמות (דף עט, ע"א) וז"ל, האמנם כאשר נוק' דז"א היא למעלה באימא, אז היא בסוד אשת חיל עטרת בעלה, בסוד אות ה', ד' על ו', עכ"ל.

הבחנה נוספת מצינו (שם, ויצא) וז"ל, גם אז תקרא רחל אשת חיל עטרת בעלה, כי בהיותה לוקחת החיל הנזכר (עיי"ש). ועיין עץ חיים, שכ"א, פ"א, מ"ת, אז הכתר שלה הנקרא עטרה, הוא גדול מכתר שבז"א, כמבואר אצלינו בדרוש שינוי שבין כתרו לכתרה, כי כתרו הוא חצי ת"ת דתבונה, וכתרה הוא שיעור ב' שלישים התחתונים דז"א, ונמצא כי גדול (בכמות) כתרה מכתרו, עכ"ל.

אמרו (תיקונים, כד, ע"ב) ובאן סליקת, בעמודא דאמצעייתא דאיהו ו', עטרה על רישיה. כד סליקת עטרה על רישיה אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה, וכד נחיתת תחותיה אתקריאת בת זוגיה יחודיה. ואמרו עוד שם (לט, ע"א) בההוא זמנא אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה, ואתקריאת חל"ם (ניקוד שמעל האותיות). וכד נחתא תחותיה אתקריאת חיר"ק (ניקוד שמתחת לאותיות).

ומצינו כמה הבחנות מתי נאמר יסוד זה של אשת חיל עטרת בעלה. איתא בעץ חיים (ש"ז, פ"ד, סוגיית מטי ולא מטי בעקודים) וז"ל, ואז (עיי"ש מתי) הזכר נכלל בנוק', שהנוקבא מקבלת תחלה לפי שהוא נשתווה במעלה עם הזכר, כי שניהן שוין וקבלו משורש הכתר עליון. ולפי שעתה מקבלים משורש חכמה, לכן הנוק' מקבלת תחלה מכל הג' שבכאן, והן מקבלין ממנה ונכללין בה בסוד אשת חיל עטרת בעלה, עכ"ל. ועיי"ש שזהו הארה פרטית במדרגה זו בלבד, עיי"ש ודו"ק. והשורש כי נוק' שרשה בחכמה, כמ"ש בחכמה יסד ארץ, וז"א שורשו בבינה, ולכך שורש נוק' גבוה מז"א. כ"ה בלקוטי הש"ס (סנהדרין). ולעת"ל יחזרו מ"ה וב"ן לע"ב וס"ג, ואז יהיה בן הנכלל בס"ג למעלה ממ"ה. עיין מבוא שערים (ש"ב, ח"ג, פ"ב).

ובחינה נוספת מצינו בעץ חיים, שאמא נקראת עטרת בעלה, אבא. וז"ל (שער יד, פ"ב, מ"ת) והנה תבין עתה למה הבינה נקראת אשת חיל עטרת בעלה, והטעם כי היא נעשית מבחינת גבורות אשר הם מגולות כולם בגלוי יותר מן החסדים כנ"ל, אבל אבא שהוא מן החסדים שאינם כ"כ בגלוי, אמרו עליו בזהר, וע"ד אבא טמיר וגניז ויתר, עכ"ל, עיי"ש. ועיין שער ההקדמות (דף לא ואילך), ושער הגלגולים (הקדמה ל"ח).

והבחנה נוספת מצינו בשער הפסוקים (בראשית, דרוש ד) וז"ל, שאלו "הגבורות שיש בזכר" נקראים אשת חיל עטרת בעלה, ושם מעלתם גדולה מן החסדים, כי הם עדיין בתקף הארתם, והם גבוהות מן הארת החסדים. והבן היטב סוד זה, איך "הנקבה" נקראת עטרת בעלה, והוא כי כל זמן שלא תש כח הארתה, והוא "בהיותה תוך הזכר", אז היא גדולה ממנו, עכ"ל. ודו"ק שכתב ב' הבחנות. א. הגבורות שיש בזכר. ב. הנקבה כל זמן שלא תש הארתה, עיי"ש. ובחינה נוספת מצינו ביחס של ז"א ונוק', שנוק' נקראת עטרת בעלה. והוא מש"כ בשער הכוונות (דרוש קידוש ליל שבת, דרוש א', עיין תפילת מוסף של שבת) וז"ל, והנה עתה ז"א עולה בג"ר חב"ד דאז"א,

info@bilvavi.net כדי לקבל את המילון מההתחלה, אנא בקש לכתובת

בלביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ 2>4>12 USA 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567

הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.623.0294 • ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829